

Эрастов В. И.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко

АНАЛИЗ ОСОБЕННОСТЕЙ РЕИНЖИНИРИНГА БИЗНЕС-ПРОЦЕССОВ В ПРОИЗВОДСТВЕННОЙ, СБЫТОВОЙ И СТРАХОВОЙ СФЕРАХ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ

Резюме

Определены основные сходства и отличительные черты в процессе реинжиниринга бизнес-процессов в разных сферах хозяйственной деятельности. Сделаны выводы о возможности использования опыта других компаний в процессе реинжиниринга страховой деятельности.

Ключевые слова: реинжиниринг, бизнес-процесс, страхование, just-in-time, информационные технологии.

Erastov V. I.

Taras Shevchenko National University of Kyiv

ANALYSIS OF REENGINEERING BUSINESS-PROCESSES FEATURES IN PRODUCTION, SALES AND INSURANCE BRANCHES

Summary

The article identifies the main similarities and distinctive features in the process of business processes reengineering in different spheres of economic activity. The conclusions about the possibility of using the experience of other companies in the process of re-engineering of the insurance activities are made.

Keywords: re-engineering, business process, insurance, just-in-time, Information Technology.

УДК 336.711

Кияк А. Т.

Фонд гарантування вкладів фізичних осіб

ФІНАНСОВА СТАБІЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОЇ ЕКОНОМІКИ

Досліджено теоретичні питання визначення економічної сутності фінансової стабільності банківської системи, виділено її ключові риси. Надано аналітичну оцінку рівня фінансової стабільності вітчизняної банківської системи на основі базових показників банківської діяльності. Обраховано рівень фінансової стабільності банківського сектору України з використанням Z-статистики.

Ключові слова: фінансова стабільність, фінансова нестабільність, системно важливі банки, ризики, криза, Z-оцінка.

Постановка проблеми. Іманентною ознакою сучасної банківської системи України є постійні флуктуації рівня фінансової стабільності, що негативно впливає на рівень конкурентоспроможності банків та економічне зростання в країні. Ключовими факторами сталого економічного зростання є довготривала макроекономічна збалансованість, стабільність національної валюти, ефективне функціонування фінансової системи та її здатність протистояти негативним шокам. Зважаючи на зростаючу актуальність та недостатню розробленість, уважаємо за доцільне детальніше розглянути сутність категорії «фінансова стабільність», її зв'язок із суміжними поняттями та місце системно важливих банків у системі забезпечення стабільності фінансової системи в цілому та банківської зокрема.

Особливої гостроти та актуальності питання забезпечення належного рівня фінансової стабільності набуває, урахувавши активну фазу посилення інтеграції банківської системи України до світової банківської спільноти. Це обумовлено наявністю значної кількості не тільки внутрішніх дестабілізуючих факторів та ризиків, а й посиленням впливу зовнішніх шоків системного характеру. Про посилення впливу зовнішніх факторів на фінансову стабільність говорять експерти МВФ. У звіті про

фінансову стабільність за жовтень 2015 р. виділено триаду політичних проблем: уразливість країн із ринками, що формуються; усадковані кризові проблеми в країнах із розвинутою економікою; слабка системна ліквідність ринку. Останні події на світовому ринку, такі як різке падіння цін на сировинні товари, розрив боргового мішуру Китаю і тиск на обмінний курс тільки їх підкреслюють. Тим самим загрози фінансової стабільності знаходяться сьогодні у зовнішньому середовищі, не зважаючи на які неможливо і які коштують занадто дорого (рис. 1). Недостатня увага до проблем управління макроекономічними і фінансовими ризиками на глобальному рівні призводить до виникнення фінансово-банківських криз [1, с. 132].

На думку експертів, стабільність підтримується багато в чому завдяки природнім циклічним умовам розвитку економік та адитивній грошово-кредитній політиці центральних банків.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему забезпечення фінансової стабільності банківського сектору намагалися вирішити у своїх працях багато науковців та дослідників, зокрема Ф. Джонсон, Дж.Е. Доллан, Р. Коттер, П. Роуз, Л. Примотска, І. Краснова, О. Дзюблюк, В. Іванов, В. Іфтемічук, В. Коваленко, О. Корнієнко, Р. Михайлюк, Г. Фетісов та ін. Значний вклад у

розробку методичних і практичних аспектів забезпечення фінансової стабільності зробили такі міжнародні організації, як Міжнародний валютний фонд (МВФ), Банк міжнародних розрахунків (BIS) та Рада з фінансової стабільності.

Мета статті полягає в узагальненні та поглибленні розуміння поняття «фінансова стабільність» та аналітичній оцінці рівня фінансової стабільності банківської системи України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Проблема фінансової стабільності гостро актуалізувалася у 90-х роках минулого століття, після низки світових системних фінансово-економічних криз. Бурхливий розвиток процесів економічної глобалізації, лібералізації руху капіталу та відкритість фінансових ринків для іноземних інвестицій сприяли накопиченню фінансових дисбалансів і системних шоків, котрі реалізовувалися у вигляді потужних кризових потрясінь. Світова валютно-фінансова криза, макроекономічна та соціально-політична нестабільність поставили банківську систему України у вкрай складні умови. Обмежений доступ до міжнародних ринків капіталів, девальвація гривні, погіршення фінансового стану позичальників, незбалансованість державних фінансів і політична нестабільність негативно позначилися на фінансовій стабільності банків: проблему ліквідності, що виникла на початку кризи, змінила проблема якості активів та достатності капіталу. Невирішеність зазначених проблем зумовлює існування основних загроз стабільності вітчизняної банківської системи, а саме:

- внутрішні макроекономічні дисбаланси та зниження темпів росту;
- соціальна-політична ситуація в країні;
- недостатній рівень капіталізації українських банків та слабка системна ліквідність ринку;
- нестабільність ресурсної бази через високий рівень недовіри до банків, що обмежує можливості банківської системи до кредитування;
- погіршення фінансових результатів банківської системи, що зменшило інвестиційну привабливість розвитку банківського бізнесу в Україні для іноземних інвесторів, послабило фінансову незалежність банків та зумовило активне використання ними свого капіталу;
- значна зовнішня заборгованість, що позбавляє банківську систему джерел майбутніх доходів, а вітчизняну економіку – фінансових можливостей до розвитку;

- низька якість кредитного портфелю банків, що вимагає підтримання значного обсягу резервів.

Нещодавня світова фінансово-економічна криза зумовила посилення мандата центральних банків щодо забезпечення стабільності банківської системи. Обраний вектор роботи центральних банків спонукав науковців і практиків до інтенсивних досліджень теоретичних та практичних аспектів забезпечення стабільності банківського сектору.

Поняття «фінансова стабільність» як науковий термін активно досліджувалося у зв'язку з практичними проблемами, що пов'язані з подоланням фінансових криз, з якими зіткнулися уряди та центральні банки в різні періоди історії. Спочатку в економічній літературі з'явився термін «фінансова нестабільність». І. Фішер у праці «Теорія боргової дефляції в умовах Великої депресії» (1933 р.) пов'язував її з макроекономічними циклами і, зокрема, динамікою сукупної заборгованості в економіці [3]. Наприкінці 1970-х років представник монетарної посткейнсіанської школи Х.Ф. Мінські висунув гіпотезу фінансової нестабільності [4], згідно з якою фінансова нестабільність є невід'ємною складовою фази зростання ділового циклу у капіталістичній економіці, яка породжує всередині себе фінансову структуру, схильну до фінансових криз.

Саме у період зростання економіки переважає так зване спекулятивне (коли попередні борги позичальників рефінансуються новими займами) та «понці»-фінансування (коли повернення кредиту можливе лише за умови постійного зростання вартості активу), у результаті чого фінансова система стає крихкою, нестабільність в економіці поглиблюється, а ділова активність погіршується. Крихкість, або нестабільність (*financial stability vulnerability*), у тлумаченні Х. Мінські полягає у тому, що економіка стає менш здатною поглинати шоки, у результаті чого ці шоки можуть визвати фінансову кризу і боргову дефляцію, при цьому ризики позичальників та кредиторів також зростають, що стримує обсяг інвестиційної активності, яка фінансується у борг [4].

Розгорнуте функціональне визначення категорії «фінансова стабільність» було запропоноване фахівцем МВФ Г. Шинасі, який присвятив даній проблемі декілька фундаментальних досліджень. У своїй роботі «Збереження фінансової стабільності» (2005 р.) він називає фінансову систему стабільною, якщо вона полегшує ефективний роз-

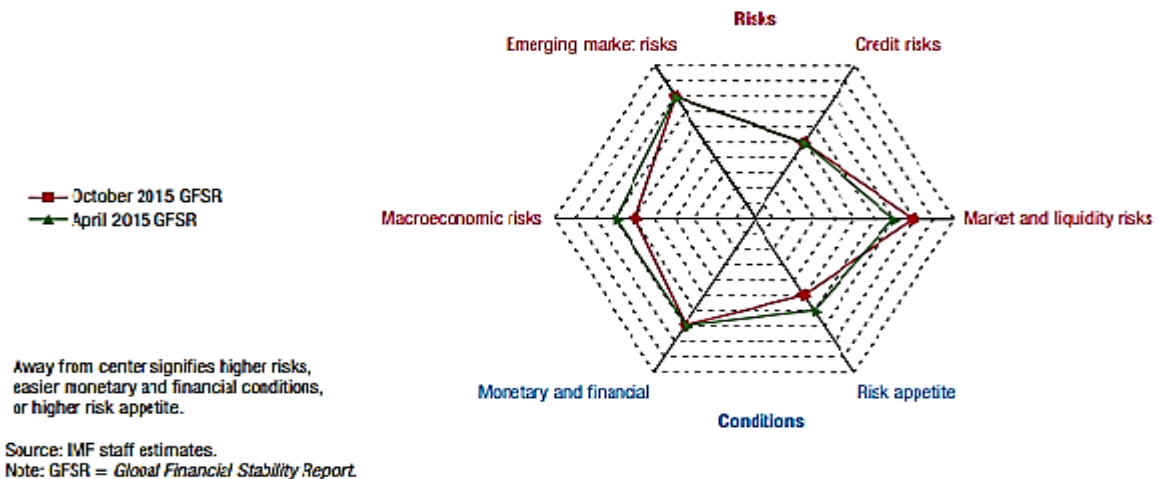

Рис. 1. Карта глобальної фінансової стабільності

Джерело: [2]

поділ ресурсів, спроможна здійснювати оцінку, котирування, розподіл та управління фінансовими ризиками і здатна виконувати свої найважливіші функції навіть за умов зовнішніх потрясінь або посилення диспропорцій [5, с. 27].

Наразі в економічній літературі зустрічаються три підходи щодо визначення фінансової стабільності: прямий (опис функцій та інших характеристик, якими має володіти фінансова система у стабільному стані), зворотній (негативний) (відсутність фінансової нестабільності та фінансової кризи) та змішаний (поєднання прямого і зворотного визначень при формулюванні терміну «фінансова стабільність» та альтернативні концепції).

Огляд наукової літератури виявив широке розмаїття у визначеннях фінансової стабільності (і нестабільності), проте можна виділити деякі спільні елементи. По-перше, присутні часті посилення на функції банківської системи, включаючи її роль у конвертації заощаджень у виробничі інвестиції або її центральної ролі в платіжній системі. По-друге, є визнання того, що нестабільність часто виникає через непередбачені потрясіння, що впливають на банківську систему. По-третє, багато визначень відкрито визнають можливий вплив фінансової нестабільності на економіку в цілому. Нарешті, є посилення на стабільність як стимулювання довіри до банківської системи.

Розглянувши велику кількість визначень фінансової стабільності, пропонуємо під стабільністю банківської системи розуміти «ситуацію, при якій банківська система здатна функціонувати ефективно і безперервно навіть в умовах шоків». Це визначення містить ключові слова і фрази, які є важливими для розуміння загального підходу до аналізу та підтримки фінансової стабільності, зокрема і в Україні. Уважаємо недоречним напряму включати до визначення вплив на реальний сектор економіки, так як важко визначити, чи створить «фінансова турбулентність» значний вплив на реальний сектор економіки. Дані по реальному сектору надходять із затримкою навіть у найрозвиненіших країнах, що ускладнює виявлення макроекономічних наслідків підризу фінансової стабільності в короткостроковій перспективі.

Доречно зазначити, що стабільність не означає, що банківська система показує відсутність уражливих сторін. Вона описує стан, в якому банківська система здатна виконувати свої звичайні функції навіть при ендогенних вразливостях або шоках. Частина системи неминуче функціонуватимуть нижче номіналу в різний час. Єдиною допомогою є те, що будь-які вразливості (або шоки) повинні бути не настільки серйозними, щоб викликати порушення нормального функціонування банківською системи (або повинні абсорбуватися й управлятися банківською системою залежно від рівня виникнення ризику).

Нарешті, слід визнати, що неможливо встановити надійну основу для стабільності. Фінансові ринки будуть завжди відчувати мінливість, а індивідуальні фінансові установи знову і знову будуть терпіти невдачі.

Стан фінансової стабільності можна розглядати як певний коридор, у межах якого проходить траєкторія розвитку системи. Якщо у певні довільні періоди оцінювати фінансову стійкість комерційних банків, то сукупність позитивних результатів оцінки фінансової стійкості в різні періоди сформує стабільну банківську систему. І, як результат, отримаємо стабільну банківську систему в довгостроковому періоді. Тому можна сказати, що

фінансова стабільність системи – це сукупність стійких станів об'єктів, що входять до системи, особливо системно важливих банків. Метою стабільності є не запобігати збоєм у роботі окремих фінансових установ. *Метою є забезпечення того, щоб такі збої не призвели до значного порушення нормального функціонування банківської системи.* За цих умов важливого значення набувають превентивні заходи регулювання та нагляду за діяльністю банків, у першу чергу системно важливих, що концентрують значні обсяги ресурсів.

Уважаємо, що досягнення єдиного загальноприйнятого визначення фінансової стабільності не є обов'язковим і множинність визначень не завжди є перешкодою поступальному розвитку корисної аналітичної та стратегічної структури.

Практичні основи забезпечення стабільності банківської системи на сьогодні є пріоритетними цілями діяльності центральних банків країн світу, у тому числі й України. Це, своєю чергою, спонукало науковців та практиків до широкого використання в діяльності центральних банків системного підходу, який дає змогу поєднати ідентифікацію потенційних загроз, оцінку їхнього впливу на банківську систему та обсяг можливих втрат, а також розробляти програми випереджувальних дій із метою нівелювання впливу негативних внутрішніх і зовнішніх шоків, та забезпечення подальшої фінансової стабілізації [6, с. 33].

Згідно з найкращою міжнародною практикою, оцінка рівня фінансової стабільності банківської системи передбачає використання ряду показників, таких як обсяг активів, прибутку, капіталу, депозитів, коштів на рахунках у банках порівняно з ВВП країни тощо. Існує думка, що перелік цих показників обов'язково повинен бути доповнений економічними нормативами діяльності банківських установ, які є відповідними індикаторами збалансованого розвитку банківської системи [6, с. 33]. Важливим є порівняння отриманих показників фінансової стабільності на рівні міжнародних організацій. Із цією метою Міжнародним валютним фондом (МВФ) розроблено методологію складання таких показників [7], у відповідності до якої НБУ щоквартально розраховує ці індикатори.

НБУ визначив проблеми [8] щодо підтримки фінансової стабільності, ліквідності і платоспроможності українських банків, а також окреслив заходи по сприянню стабілізації їхнього фінансового стану. До таких заходів належать:

- підвищення рівня капіталізації та адекватності капіталу банків;
- підтримання ліквідності на достатньому рівні;
- підвищення довіри до банків;
- поліпшення якості активів та зниження кредитного ризику;
- підвищення ефективності діяльності банків;
- удосконалення систем управління ризиками.

Ураховуючи вищезазначені аспекти та ініціативність НБУ щодо підтримки стабільності банківського сектору, практичний інтерес має проведення аналітичного дослідження банківської системи з точки зору оцінки рівня її стабільності. Аналіз даних, наведених у табл. 1, дає змогу зробити висновок про негативну динаміку пріоритетної більшості показників функціонування банківської системи України в 2015 р. Виключення – обсяги зростання фінансових ресурсів ФГВФО, що є свідченням прагнення держави до підвищення надійності банківської системи України.

Збільшення кількості банків, що перебувають у режимі ліквідації, призвело до скорочення влас-

ного капіталу банків. Своєю чергою, зменшився рівень адекватності капіталу, що позначилося на здатності банків захистити інтереси своїх кредиторів та власників від незапланованих збитків.

Періодичне коливання обсягів грошової маси в 2015 р. відображає негативні тенденції в економіці в цілому. Основними причинами збільшення обсягів грошової маси є постійне зростання впродовж останніх років дефіциту державного бюджету, скорочення виробництва та зростання курсу гривні, що приводить до високих інфляційних очікувань (зростання ІСЦ) і потребує реалізації жорсткішої грошово-кредитної політики.

У 2015 р. спостерігалось значне зниження рівня вкладів населення, що говорить про недовіру населення до банківської системи, стабільність якої сьогодні характеризується як «крихка». Обсяги наданих кредитів перевищують за I та II квартали 2015 р. обсяги ВВП країни у 2,5–3 рази, що говорить про зростання обсягів кредитування з одночасним зниженням (уповільненням) зростання рівня ВВП. Це пояснюється значною кількістю дестабілізуючих факторів в економіці та значною часткою проблемних кредитів у портфелі банків України. Негативні сигнали спостерігаються і при розрахунку відношення кредитів до загальних активів, яке складає 60–65% за відповідні періоди, що є завищеним значенням. Така діяльність може привести до падіння рівня ліквідності банків,

який і так є низьким. Скорочення рівня, зміна строків та інструментів рефінансування негативно впливають на рівень ліквідності банківського сектору на фоні погіршення загальноекономічної ситуації в країні (рис. 2).

Цікавим інструментом при діагностиці рівня фінансової стабільності є розрахунок по методиці Z-score. Дану методику використовують дослідники Міжнародного валютного фонду для здійснення аналізу стану банківської системи з точки зору оцінки ймовірності дефолту окремого банку чи всієї системи [9].

Популярність методу Z-score пояснюється тим, що він безпосередньо пов'язаний з оцінкою ймовірності неплатоспроможності банку, тобто ймовірністю того, що вартість його активів стане нижчою, ніж вартість боргу. Формула для розрахунку показника Z-score виглядає наступним чином:

$$Z = \frac{(\mu + k)}{\delta}, \tag{1}$$

де Z – значення Z-оцінки; μ – середнє значення рентабельності активів ROA (за весь аналізований період); k – відношення власного капіталу до загальних активів; δ – стандартне відхилення показника рентабельності активів за аналогічний період (розглядається в якості показника волатильності доходів).

Високе значення Z-score означає більшу відстань до вичерпання капіталу та низьку ймовір-

Таблиця 1

Основні показники функціонування банківської системи України

Назва показника	Період			
	01.01.2015	01.04.2015	01.07.2015	01.10.2015
Достатність капіталу (%)	15,60	8,35	9,03	7,09
Облікова ставка НБУ (%)	19,5	30	27	22
Грошова маса (млрд. грн.)	956 728	1 024 942	974 466	964 737
Монетарна база (млрд. грн.)	333194	331991	330379	321206
ВВП (реальний) (млн. грн.)	296712	331399	Немає даних	Немає даних
Річна зміна ІСЦ (%)	24,9	45,8	57,5	51,9
Фінансові ресурси ФГВФО (млн. грн.)	16872,6	16146,7	18794,8	22033,9
Обсяг рефінансування НБУ комерційних банків (млрд. грн.)	42,9	4,0	3,5	3,3
Активи* (млн. грн.)	1316718	1360650	1249209	1208881
Власний капітал* (млн. грн.)	148063	136461	139710	129115
Зобов'язання* (млн. грн.)	1168655	1224189	1109499	1079766
Кошти фіз. осіб* (млн. грн.)	422733	405359	376356	354358
Кредити надані* (млн. грн.)	873611	890824	783494	732094

*Дані вказані без урахування неплатоспроможних банків

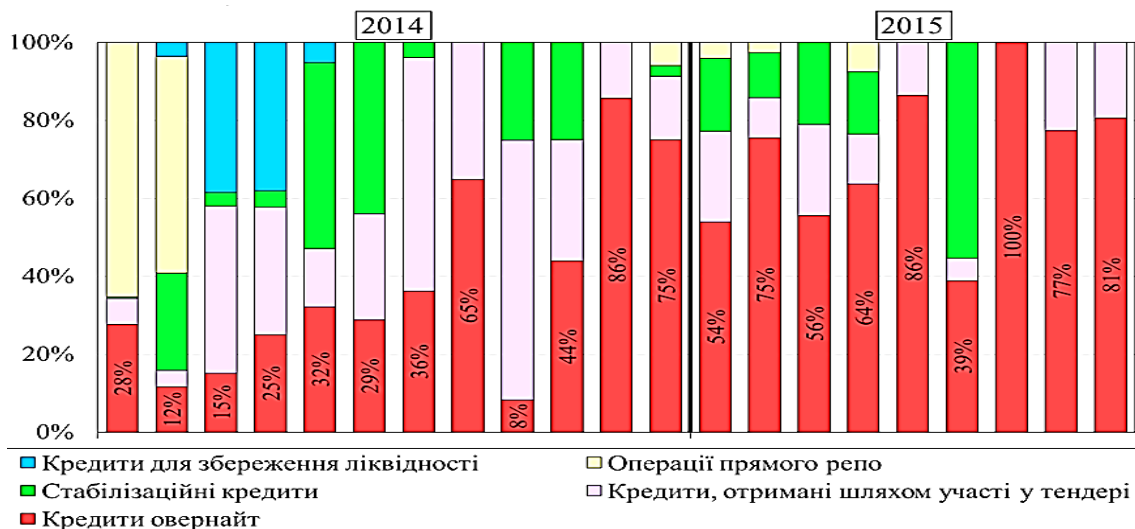

Рис. 2. Структура рефінансування банків у 2014–2015 рр.

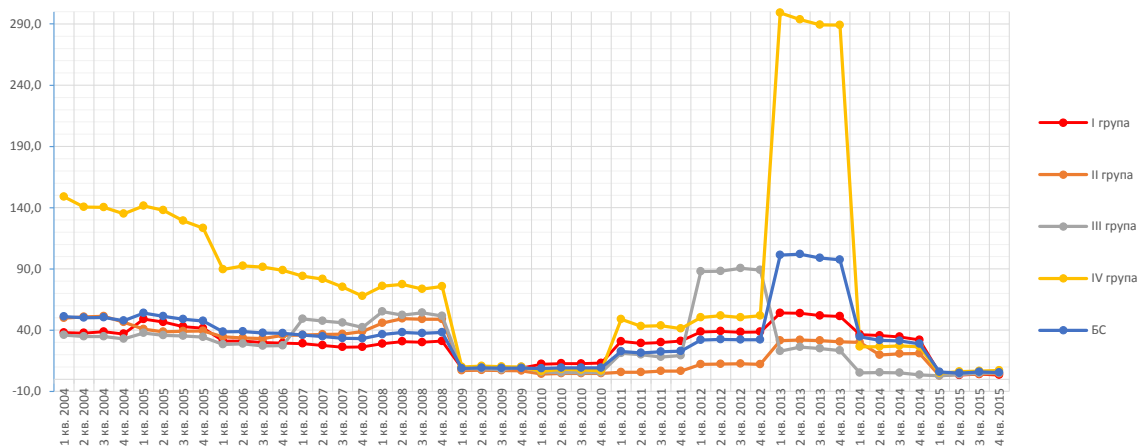

Рис. 3. Динаміка Z-оцінки банківської системи України за 2004–2015 рр.

Джерело: складено автором на основі власних обчислень

ність неплатоспроможності банку. Відповідно, чим вище значення показника Z, тим більше стійкий банк [9].

Отримані для банківської системи України результати показника Z-оцінки демонструють тренд до поступового зниження фінансової стабільності банківського сектору, не враховуючи скачок у період 2013 р. для IV групи банків. У цілому показники Z-оцінки по різних групах банків, згідно з класифікацією НБУ, корелюють із напрямом зміни Z-оцінки в цілому по банківській системі (рис. 3).

Необхідно зауважити, що для IV групи банків завжди був характерний вищий рівень Z-оцінки і, відповідно, рівень стабільності. Це пояснюється їхньою значною кількістю та дещо м'якшою політикою на ринку щодо кредитування та залучення депозитів.

Стрімке падіння з кінця 2008 р. по 2009 р. є наслідком впливу світової фінансової кризи. Проте зниження Z-оцінки в період з 2013 р. обумовлено кризовими явищами в національній економіці та високими інфляційними очікуваннями, що потребує негайного формування відповідної «подушки безпеки» для потенційних ризиків, характерних для банківської системи України, насамперед шляхом капіталізації та виконання нормативів достатності капіталу, що є базовою основою стабільності. Зауважимо, що зниження Z-оцінки нижче 5 є сигналом до можливого дефолту (у 2015 р. Z-оцінка дорівнює 2,8–7,2).

Таким чином, динаміка Z-оцінки сигналізує про відповідні ризики, притаманні банківській

системі України. У випадку подальшого зниження економічної активності та підвищення процентних ставок українські банки можуть зіткнутися з небезпекою збільшення частки недіючих кредитів, що потребуватиме перегляду стратегії розподілу їхніх прибутків та збільшення обсягів необхідного капіталу [6, с. 32–37].

Висновки. Виявлені кризові тенденції дають змогу зробити висновок про низький рівень фінансової стабільності банківської системи України або про його відсутність (нестійкий стан). Саме розуміння сутності фінансової стабільності банківської системи – це перший крок до ефективного розвитку банківського сектору. Аналіз загальних показників діяльності банківського сектору дав змогу діагностувати зниження рівня фінансової стабільності української банківської системи за першу половину 2015 р. Застосування розрахованого показника Z-оцінки щодо рівня фінансової стабільності сприяє комплексному аналізу розвитку банківської системи, дозволяє своєчасно реагувати на проблеми, що виникають в разі зниження рівня показника. Кризова ситуація в національній економіці має спонукати регулятивні органи до налагодження відповідного моніторингу рівня фінансової стабільності банківської системи України. Відсутність дієвих заходів з боку Національного банку України по реагуванню на ситуацію в цілому може призвести до подальшого зниження рівня фінансової стабільності, порушення функціонування банківської системи та, як результат, погіршення стану національної економіки.

Список літератури:

1. Регулювання банківської діяльності в Україні та Росії в умовах глобалізації: [монографія] / М.І. Діба, О.А. Звонова, Л.О. Примостка [та ін.]; за наук. ред. проф. М.І. Діби, О.А. Звонової. – К.: КНЕУ, 2013. – 380 с.
2. Global Financial Stability Report: Vulnerabilities, Legacies, and Policy Challenges, October 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.imf.org/external/pubs/ft/gfsr/2015/02/pdf/text.pdf>.
3. Fisher I. The Debt – Deflation Theory of Great Depressions / I. Fisher // *Econometrica*. – 1933. – Vol. 1 (October). – P. 337–357.
4. Minsky H.P. The Financial Instability Hypothesis / H.P. Minsky // The Jerome Levy Economics Institute of Bard College Working paper. – 2012. – № 74. – 10 p. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.levyinstitute.org/pubs/wp74.pdf>.
5. Schinasi G.J. Safeguarding financial stability: theory and practice / G. Schinasi. – Washington, D.C.: International Monetary Fund, 2005. – 312 p.
6. Міщенко В., Малютін О. Інструментальне забезпечення стабільності банківської системи на основі розробки агрегованого індексу / В. Міщенко, О. Малютін // Вісник НБУ. – 2015. – № 4. – С. 32–37
7. Показатели финансовой устойчивости: Руководство по составлению / Міжнародний валютний фонд [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/fsi/guide/2006/pdf/rus/guide.pdf>.
8. Щодо забезпечення стабільної діяльності банків: Лист Національного банку України від 28.05.2014 р. № 47-112/26351 / ЛІГА: Закон [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://document.ua/shodo-zabezpechennja-stabilnoi-dijalnosti-bankiv-doc190972.html>.
9. Heiko Hesse Cooperative Banks and Financial Stability / Heiko Hesse, Martin Čihák // International Monetary Fund. – 2007. – 36 с. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.imf.org/external/pubs/ft/wp/2007/wp0702.pdf>.

Кияк А. Т.

Фонд гарантирования вкладов физических лиц

ФИНАНСОВАЯ СТАБИЛЬНОСТЬ БАНКОВСКОЙ СИСТЕМЫ УКРАИНЫ НА СОВРЕМЕННОМ ЭТАПЕ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ

Резюме

Исследованы теоретические вопросы определения экономической сущности финансовой стабильности банковской системы, выделены ее ключевые особенности. Представлена аналитическая оценка уровня финансовой стабильности отечественной банковской системы на основе базовых показателей банковской деятельности. Рассчитан уровень финансовой стабильности банковского сектора Украины с использованием Z-статистики.

Ключевые слова: финансовая стабильность, финансовая нестабильность, системно важные банки, риски, кризис, Z-оценка.

Киіак А. Т.

Deposit Guarantee Fund

FINANCIAL STABILITY OF BANKING SYSTEM IN UKRAINE AT THE MODERN STAGE OF NATIONAL ECONOMY DEVELOPMENT

Summary

The author has examined theoretical matters of determination of the economic sense of banking system financial stability. The article contains the analytical evaluation of a financial stability level of the domestic banking system grounded on basic indices of the banking activity. Owing to Z-statistics application, the author has computed the financial stability level of the Ukrainian banking sector.

Keywords: financial stability, financial instability, systemically important banks, risks, crisis, Z-score.

УДК 336.71

Лановська Г. І.

Бодарева Т. І.

Київський національний університет харчових технологій

ОСОБЛИВОСТІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ В БАНКІВСЬКОМУ СЕКТОРІ

Досліджено економічну сутність поняття «антикризове управління банківською системою». Розглянуто науково-методичні підходи до пошуку оптимальних методів антикризового управління в банківському секторі. Проаналізовано ефективність антикризового регулювання Національного банку України під час банківських криз.

Ключові слова: антикризове управління, банк, банківська система, банківський сектор, банківська криза.

Постановка проблеми. В банківському секторі економіки, який найбільше реагує на зовнішні зміни чітко простежуються дві тенденції: глобалізація та зростання нестабільності. Банківська криза – невід’ємна риса ринкової економіки. Будь-які потрясіння в банківській сфері, різкі зміни зовнішніх і внутрішніх умов діяльності банківської системи, що призводять до паралізації платіжної системи, коливань курсу національної валюти, загострення політичних обставин указують на розвиток банківської кризи, унаслідок чого банківський сектор стає неспроможним стабільно функціонувати та виконувати свої основні функції.

Українські банківські установи уже довготривалий період зазнають впливу негативних чинників макроекономічного, інституціонального та регулятивного характеру. Стрімкого і масштабного впливу системної банківської кризи вітчизняні банки зазнають унаслідок загальної кризи економіки країни, соціальних і політичних інституцій. Фінансовий світ вже накопичив досвід передбачення масштабів кризи на рівні банківської системи окремо взятої країни, оперуючи основними ознаками виникнення катастроф.

Отже, запобігання банківській кризі на фінансовому ринку часто стає неможливим з економічних, фінансових, а іноді й політичних причин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питанням дослідження теоретичних, методичних і практичних аспектів антикризового управління присвячено праці науковців та практиків Г. Юна, Г. Таля, А. Тавасієва, В. Глуценка, К. Горелікова, А. Грязнової, Е. Короткова, О. Лаврушина, Є. Назарової, О. Дзюблюка, В. Міщенко, Р. Михайлюка, В. Коваленко, О. Крухмаль та ін. Однак багато теоретичних та прикладних аспектів проблеми антикризового управління в банківському секторі надалі залишаються недостатньо розробленими, а деякі позиції – дискусійними.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Останнім часом термін «антикризове управління» набув значного поширення, однак розуміння сутності цього напряму управління, його змісту, особливостей, теоретичного підґрунтя ще знаходиться на стадії формування.

Мета статті полягає у систематизації і критичному узагальненні теоретичних надбань учених щодо формування визначення сутності та засад здійснення антикризового управління банківською системою.